

УДК 336.226

М. Б. Кондратенко

асистент кафедри фінансів, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
kondratenko_mb@ukr.net

ПОДАТОК НА ПРОЦЕНТНІ ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ДЕПОЗИТАМИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗПОДІЛ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано доцільність запровадження податку на процентні доходи фізичних осіб від депозитних рахунків в Україні. Доведено, що оподаткування процентних доходів фізичних осіб від депозитів компенсуватиме втрати бюджету внаслідок ухилення від оподаткування доходів. Розроблено диференційований підхід до встановлення ставок податку залежно від обсягу доходу. Враховуючи нерівномірний розподіл доходів, запропоновано звільнити від оподаткування відсотки, що припадають на незначні суми вкладів. Обґрунтовано необхідність збільшення податкового навантаження на нетрудові доходи заможних верств населення.

Ключові слова: дохід, заощадження, податок на процентні доходи, депозитні рахунки, податкове навантаження.

М. Б. Кондратенко

асистент кафедри фінансов, Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана, Украина
**НАЛОГ НА ПРОЦЕНТНЫЕ ДОХОДЫ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ ОТ ДЕПОЗИТНЫХ СЧЕТОВ
И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА РАСПРЕДЕЛЕНИЕ НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ В УКРАИНЕ**

Аннотация. В статье проанализирована целесообразность введения налога на процентные доходы физических лиц от депозитных счетов в Украине. Доказано, что налогообложение процентных доходов физических лиц от депозитов будет компенсировать потери бюджета вследствие уклонения от налогообложения доходов. Разработан дифференцированный подход к установлению ставок налога в зависимости от объема дохода. Учитывая неравномерное распределение доходов, предложено освободить от налогообложения проценты, которые приходятся на незначительные суммы вкладов. Обоснована необходимость увеличения налоговой нагрузки на нетрудовые доходы состоятельных слоев населения.

Ключевые слова: доход, сбережения, налог на процентные доходы, депозитные счета, налоговая нагрузка.

Myroslava Kondratenko

Lecturer, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1 Prospect Peremogy, Kyiv, 03680, Ukraine

TAX ON INTEREST FOR INDIVIDUALS' DEPOSITS AND ITS IMPACT ON TAX BURDEN DISTRIBUTION IN UKRAINE

Abstract. The author analyses the advisability of introducing tax on interest for individuals' deposit accounts in Ukraine. It is proven that the suggested tax will compensate for budget losses caused by tax evasion. The author proposes differentiated tax rates in accordance with individuals' income. Basic tax rate on interest on deposits should not be lower than the basic tax rate on income received in the form of wages. As long as income is not equal for everyone, it is proposed to exempt minor deposits from taxation. In addition, the annual establishment of non-taxable amount on deposit should be done in accordance with the growth rate of personal income and the stability of banking system. This will compensate individuals' financial risks and stimulate savings on bank deposits. Also the author justifies the necessity of increasing taxes on unearned income of wealthier segments of the population.

Keywords: income; savings; tax on interest income; deposit accounts; tax burden.

JEL Classification: H23, H24, H27

Постановка проблеми. Податковим кодексом України передбачено запровадження ставки податку на процентні доходи фізичних осіб від депозитів у розмірі 5%. Це спонукало до наукових досліджень впливу зазначеного нововведення на розподіл податкового навантаження між категоріями платників за обсягом доходів. Актуальними залишаються питання: чи доцільним є запровадження податку на процентні доходи фізичних осіб в Україні, чи не завадить це подальшому збільшенню заощаджень населення у вигляді вкладів на депозитних рахунках.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Податок на процентні доходи фізичних осіб від депозитів є предметом дослідження зарубіжних учених та фінансових аналітиків, з-поміж яких: Т. Ле Бар (*T. Le Bars*), Дж. Бесерріл (*J. Bescerriil*), Р. Годін (*R. Godin*), Л. Дешам (*L. Deschamps*), С. Лефевр (*S. Lefever*), Д. Мурієн (*D. Mourien*), К. Нойер (*C. Noyer*), Р. Оноре (*R. Honore*), М. Шіпоу (*M. Chipoy*), В. Шокрон (*V. Chocron*). Серед українських учених, економістів, практиків та політиків, котрі порушують це питання, слід відзначити С. Арбузова, М. Бадида, М. Безнощенко, О. Ляшка, Є. Сігала, О. Соколова, О. Тимченко, О. Швагера та ін. Водночас, дотепер немає єдиного підходу щодо механізму адміністрування вказаного податку і доцільності його за-

провадження в Україні. У фаховій літературі недостатньо повно досліджені можливі механізми оподаткування процентних доходів фізичних осіб у контексті впливу на податкове навантаження, а отже, ця тема є актуальною.

Мета статті – представити результати досліджень щодо введення податку на процентні доходи фізичних осіб від депозитів в Україні, визначити його вплив на розподіл податкового навантаження, запропонувати напрями вдосконалення механізму адміністрування вказаного податку.

Основні результати дослідження. Доходи громадян, які не були оподатковані під час їх виплати, можна оподаткувати за допомогою інших податків. Неофіційно отримані доходи витрачаються на споживання, придбання нерухомості, розміщуються у цінні папери, на депозитні рахунки в банках. Отже, оподаткувати ці доходи можна через ПДВ, акцизний податок, податки на нерухомість, дивіденди, процентні доходи. Крім того, удосконалення потребує підхід до диференціації доходів із метою оподаткування. Йдеться про те, що джерело походження доходу має враховуватися при встановленні ставки. Частково це відбувається в Україні, проте результатом подібної диференціації є збільшення податкового навантаження на трудові доходи.

Тож виникає необхідність обґрунтувати підходи до встановлення ставок при оподаткуванні доходів, відмінних від трудових. Наприклад, запровадження податку на процентні доходи фізичних осіб від депозитів може, на наш погляд, сприяти оподаткуванню прихованих доходів платників податків. Однак, за словами урядовців, «...наша країна ще не готова до такого податку і найближчим часом цього податку не буде. НБУ і уряд не замислювалися над тим, щоб запроваджувати податок на депозити. Ми чудово розуміємо, чого варта довіра наших громадян, які зараз вкладають у банківську систему України досить велику кількість коштів, і роблять це в національній валюті, що не може не радувати. Населення – наш головний кредитор...» [1]. Ми не цілком погоджуємося з такою думкою. Звичайно, депозити оподатковувати не доцільно, навіть попри те, що їх частина може бути сформована із неоподатковуваних доходів. Однак відсотки, нараховані на депозити, варто оподатковувати. По-перше, це забезпечить приріст доходу фізичних осіб. Доведемо наше твердження, умовно розрахувавши дохід фізичних осіб за депозитами при оподаткуванні за ставкою 5% (п. 167.2 ПКУ) [2] та за ставкою для трудових доходів, що становить 15% (табл. 1).

Таблиця 1

Приріст доходу фізичних осіб від депозитних рахунків

Сума вкладу на депозитному рахунку, грн.	Річна ставка за депозитами у гривні, %	Сума нарахованих процентів за рік, грн.	Сума податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами, грн.		Процентний дохід фізичних осіб за депозитами після оподаткування, грн.	
			ставка		ставка	
			5%	15%	5%	15%
500 000	16	80 000	4000	12 000	76 000	68 000
	20	100 000	5000	15 000	95 000	85 000
	24	120 000	6000	18 000	114 000	102 000

Джерело: Розроблено автором на основі [3]

Як видно з табл. 1, фізична особа, поклавши 500 тис. грн. на депозитний рахунок і сплативши 5% податку на процентні доходи за депозитами, може отримати від 76 тис. грн. до 114 тис. грн. Навіть якщо оподатковувати процентний дохід фізичних осіб за депозитами за основною ставкою для трудових доходів (15%), то фізична особа може отримати приріст доходу в розмірі від 68 тис. грн. до 102 тис. грн. На наш погляд, ці суми є достатніми, щоб і надалі робити вклади на депозитні рахунки.

По-друге, маловірогідно, що оподаткування відсотків призведе до відтоку коштів із депозитних рахунків, адже для цього потрібно мати альтернативні варіанти вкладання грошей. В Україні такі варіанти фактично відсутні. Наприклад, придбання цінних паперів має податкові наслідки, оскільки проценти та дивіденди оподатковуються. Крім того, цей напрям інвестування коштів є більш ризикованим, ніж їх розміщення на депозитних рахунках.

Рис. 1. Суми нарахованих відсотків за коштами, залученими банками на рахунки суб'єктів господарювання та фізичних осіб
Джерело: Побудовано автором за даними [3; 5]

При оподаткуванні відсотків слід також враховувати, що нерівномірний розподіл доходів впливає і на величину депозитних рахунків. Для того щоб цей податок справді виконував функцію перерозподілу доходів, необхідно звільнити від оподаткування відсотки, що припадають на незначні суми вкладів. Наприклад, у Франції депозити категорії *Livret A* (чи *Livret Blue*) до 22 950 євро не оподатковуються. Ці депозитні рахунки соціального характеру доступні всім (навіть неповнолітнім). Вони відкриваються з метою планової купівлі житла, довготривалого накопичення (можуть існувати протягом усього життя власника) тощо. У такий спосіб дотримується принцип соціальної справедливості, адже близько 62 млн. фізичних осіб-вкладників мають депозити, менші за зазначену суму [4]. В Україні при визначенні суми депозиту, відсотки з якої не варто оподатковувати, також можна відштовхнутися від середньої величини депозитного рахунку на одного вкладника і встановити на скільки відхиляються суми вкладів інших вкладників від визначеної величини. Це вимагає обліку заощаджених коштів і створення єдиної бази даних про депозитні рахунки фізичних осіб.

Відповідно до статистики Національного банку України, зобов'язання банків за коштами, залученими на рахунки суб'єктів господарювання та фізичних осіб за період від 2000-го до 2012 рр., збільшилися майже у 32 рази. За досліджуваний період (2000–2012 рр.), починаючи від 2002 року на депозитних рахунках фізичних осіб акумулюється більше коштів, ніж на аналогічних рахунках суб'єктів господарювання. Динаміка мала постійну тенденцію до зростання. У 2000–2012 рр. питома вага коштів фізичних осіб у зобов'язаннях банків за коштами, залученими на рахунки

суб'єктів господарювання та фізичних осіб, поступово збільшувалася – від 36 до 62% [3]. Це свідчить, що доходи, а отже, і депозити розподіляються нерівномірно між юридичними та фізичними особами. Відповідно суми нарахованих відсотків за депозитами є більшими на рахунках фізичних осіб порівняно з юридичними (рис. 1).

За даними рис. 1, питома вага суми нарахованих відсотків на рахунки фізичних осіб у 2000–2012 рр. збільшилася від 36 до 72%. Це характеризує зростання заощаджень населення.

За даними Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, за цей самий період сума вкладів фізичних осіб зростає до 5,6 млрд. грн. до 338,5 млрд. грн. Проте динаміка не мала однозначної тенденції. Від 2000-го до 2008 рр. зазначений показник поступово збільшувався – від 3,7 млрд. грн. до 204,9 млрд. грн., у 2009 році зафіксовано його зменшення до 198 млрд. грн. (у період фінансово-економічної кризи), у 2010–2012 рр. знову відбулося підвищення – від 254, 2 млрд. грн. до 338,5 млрд. грн.

Це відповідно супроводжувалося зміною кількості вкладників та величиною їх вкладів. Як свідчать офіційні дані Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, кількість вкладників (фізичних осіб) за досліджуваний період збільшилася від 5,4 млн. осіб до 44,4 млн. осіб. Динаміка мала аналогічну тенденцію, що й динаміка величини вкладів фізичних осіб. У 2000–2008 рр. зазначений показник поступово збільшувався – від 5,4 млн. осіб до 34,5 млн. осіб, у 2009 р. зафіксовано його зменшення до 31,6 млн. осіб, а у 2010–2012 рр. – підвищення від 35 млн. осіб до 44,4 млн. осіб. Середня величина вкладу фізичної особи за досліджуваний період зростає від 802 грн. до 7619 грн. Відносно рівномірний темп росту середньої величини вкладу на одну особу у 2000–2011 рр. змінюється незначним зменшенням, починаючи з 2012 р. [6].

База для оподаткування процентних доходів фізичних осіб за депозитами має фінансовий потен-

ціал. Для того щоб механізм справляння податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами був ефективним, доцільно ранжувати вкладників за групами залежно від величини депозиту (табл. 2).

Як показано в табл. 2, у 2011 р. лише 0,8% вкладників мали депозит у сумі понад 150 тис. грн., решта – менш як 150 тис. грн. Різниця між середньою величиною депозиту на одного вкладника у вказаних групах становить 589 657 грн. Це свідчить про нерівномірний розподіл доходів між різними верствами населення в Україні. Перед тим як покласти кошти на депозитний рахунок, фізичні особи повинні були сплатити відповідні податки. Якщо ж на депозит потрапили неоподатковані кошти, тоді їх можна оподаткувати через стягнення податку з відсотків, нарахованих за депозитами.

Враховуючи нерівномірну акумуляцію коштів на депозитних рахунках вкладників, ми пропонуємо встановлювати ставки податку залежно від величини вкладу. При цьому доцільно визначити мінімальну суму вкладу, відсотки за якою звільняються від оподаткування, та суму вкладу, яка буде оподатковуватися. За інформацією Національного банку України, станом на 01.01.2013 р. середній вклад фізичних осіб не перевищує 8 тис. грн., переважна більшість вкладів є меншою за 20 тис. грн., а загальна сума цих вкладів не перевищує 25% [7]. Для визначення розміру можливих заощаджень проаналізуємо щомісячний розмір доходу в розрахунку на одну особу. Як свідчать дані Державної служби статистики України, середньомісячний розмір заробітної плати по Україні в розрахунку на одного штатного працівника у 2002–2012 рр. збільшився від 376 грн. до 3025 грн. Динаміка мала постійну тенденцію до зростання. Це основний трудовий дохід населення, проте особи можуть отримувати дохід і з інших джерел (доходи від власності, соціальні допомоги та трансферти тощо). Величина доходів населення України в розрахунку на одну особу за досліджуваний період збільшилася від 318 грн. до 2570 грн. Величина доходів населення України в розрахунку на одну особу хоч і включає заробітну плату та інші доходи населення, але є меншою, ніж середній розмір заробітної плати по Україні в розрахунку на одного штатного працівника. Це пояснюється тим, що при підрахунках враховується все населення України, навіть непрацездатне. Якщо ж обчислювати дохід населення в розрахунку на одну працездатну особу, то його величина у 2002–2012 рр. зросла від 771 грн. до 5863 грн. [5]. Розмір заощаджень залежить не тільки від доходів, а й від витрат особи (придбання товарів і послуг, поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти).

За офіційними даними Державної служби статистики України, частка витрат у доходах населення за досліджуваний період коливалася в межах 8% (від 83 до 91%) і не мала чіткої тенденції в динаміці [5]. Якщо врахувати величину щомісячного доходу в розрахунку на одну працездатну особу, що є найбільшою і становила 5863 грн. у 2012 р., то, за оптимістичним сценарієм, щомісяця одна працездатна особа в середньому може заощадити 17% свого доходу, або 996,71 грн. Таким чином, одна працездатна особа, сплативши податки і придбавши певні товари та послуги, може покласти на депозитний рахунок приблизно 11 960,52 грн. протягом року (996,71*12 місяців). Відтак, на нашу думку, щорічні вклади, які не перевищують 20 тис. грн. (або 17 мінімальних заробітних плат), доцільно звільнити від оподаткування податком на процентні доходи фізичних осіб за депозитами. Водночас, вказану суму необхідно корегувати з урахуванням темпів приросту доходу фізичних осіб та стабільності банківської системи.

Зауважимо, що при встановленні неоподаткованого мінімуму (щорічно до 20 тис. грн.) варто співвідносити суму вкладу і період накопичення. Приміром, фізична

Таблиця 2

Групи вкладників залежно від величини депозиту, 2011 р.

Показник	До		Загалом
	150 000 грн.	150 000 грн.	
Сума вкладів, грн.	119342662000	163254215000	282596877000
Питома вага в загальній сумі вкладів, %	42,2	57,8	100
Кількість вкладників, осіб	34732530	275259	35007789
Питома вага кількості вкладників, %	99,2	0,8	100
Середня величина депозиту на одного вкладника, грн.	3436	593093	8072

Джерело: Побудовано автором за даними [6]

особа, щороку зберігаючи на депозитному рахунку 20 тис. грн., за п'ять років заощадить 100 тис. грн. Проте вона не має сплачувати податок на процентні доходи за депозитами, оскільки накопичення цих коштів було пов'язано із ризиками і, можливо, зменшенням споживання певних благ. Встановлення щорічного неоподаткованого мінімуму депозиту компенсуватиме фізичній особі фінансові ризики та заохочуватиме її до заощаджень. Для прикладу: у Франції, починаючи з 1 січня 2013 року, особа, яка отримала річний дохід після сплати всіх податків у сумі менш ніж 25 тис. євро (або 50 тис. євро для подружжя), має право не сплачувати податок на процентні доходи фізичних осіб за депозитами, звернувшись із відповідним клопотанням до органів податкової служби до 1 квітня 2013 р. [8]. В Україні доцільно використати цей досвід.

Ми вважаємо, що суму процентних доходів за депозитами в межах від 20 тис. грн. до 150 тис. грн. слід оподатковувати за основною ставкою, понад 150 тис. грн. – за вищою, ніж основна, ставкою (рис. 2).

Запровадження податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами є актуальним для України. Проте механізм адміністрування вказаного податку потребує вдосконалення, зокрема необхідним є диференційований підхід до встановлення ставок податку залежно від обсягу доходу.

Підходи до визначення ставок вказаного податку є досить суперечливими. Народний депутат України Є. Сігал пропонує застосовувати ставку в розмірі 25% бази оподаткування, що визначається як перевищення суми процентів, нарахованої відповідно до умов договору на поточний або депозитний банківський рахунок, над сумою процентів облікової ставки Національного банку України, збільшеної на п'ять процентів, що діє впродовж періоду, за який нараховуються проценти [9]. Натомість народний депутат О. Ляшко запропонував зменшення ставки податку на банківські вклади фізичних осіб до 1% аналогічної бази оподаткування [10]. На наш погляд, остання пропозиція є недоцільною, оскільки це не сприяє раціональному оподаткуванню доходів, відмінний від трудових, а відтак і досягненню оптимального податкового навантаження в Україні.

Спробуємо умовно розрахувати і порівняти приріст доходу фізичної особи, яка покладе на депозитний рахунок 20 тис. грн. чи 500 тис. грн., застосовуючи диференціацію ставок податку за обсягом доходу або ставку 25% відповідної бази оподаткування. На момент дослідження облікова ставка Національного банку України становить 12,5%. Якщо використовувати диференціацію ставок податку за обсягом доходу, то сума 20 тис. грн. не підлягатиме оподаткуванню. В іншому випадку, неоподатковуваним мінімумом для вкладу 20 тис. грн. або 500 тис. грн. буде сума в розмірі 2500 грн. (20 000*12,5) або 62 тис. грн. (500 000*12,5) відповідно. Дохід у вигляді процентів за де-

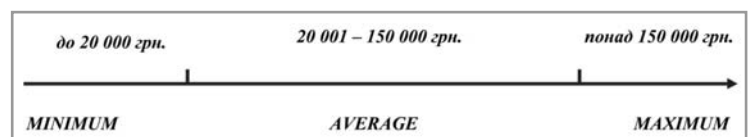

Рис. 2. Диференціація ставок податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами за обсягом доходу

Джерело: Розроблено автором

позитом, що перевищує 2500 грн. або 62 500 грн., оподатковуватиметься за ставкою 25% (табл. 3).

тиме рівномірному розподілу податкового навантаження між категоріями платників податків за обсягом доходу.

Література

1. Офіційний сайт урядового видання «Урядовий кур'єр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukurier.gov.ua/uk/articles/sergij-arbuzov-naselennya-nash-golovnij-kreditor/p/>
2. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 № 2755-VI із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.12.2012 № 5519-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=71195
4. Mourien D. (2013). Le livret A, taux et montants plafond en 2013 [Electronic recourse]. – Accessed mode : <http://www.jechange.fr/placement/banque/guides/livreta-taux-montant-2655>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fg.gov.ua/statistics/>
7. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46820
8. Lefever S. (2013). Comment seront taxes vos revenus d'épargne en 2013 [Electronic recourse]. – Accessed mode : <http://www.action-agricolepicarde.com/actualites/comment-seront-taxes-vos-revenus-d-epargne-en-2013:MCQHCG7D.html>
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо банківських вкладів фізичних осіб : проект Закону України від 26.02.2013 № 2401 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45898
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення ставки податку на банківські вклади фізичних осіб : проект Закону України від 26.02.2013 № 2401 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46062

Стаття надійшла до редакції 04.06.2013

Reference

1. Governmental Courier (2013). *Official website*. Retrieved from <http://www.ukurier.gov.ua/uk/articles/sergij-arbuzov-naselennya-nash-golovnij-kreditor/p/> (in Ukr.).
2. *Tax Code of Ukraine* (Act of December 2, 2010 as amended by the Law of Ukraine 06.12.2012). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (in Ukr.).
3. The National Bank of Ukraine (2013). *Official website*. Retrieved from http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=71195 (in Ukr.).
4. Mourien, D. (2013). Le livret A, taux et montants plafond en 2013. Retrieved from <http://www.jechange.fr/placement/banque/guides/livreta-taux-montant-2655>
5. The State Statistics Service of Ukraine (2013). *Official website*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukr.).
6. The Deposit Guarantee Fund (2013). *Official website*. Retrieved from <http://www.fg.gov.ua/statistics/> (in Ukr.).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013). *Official web portal*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46820 (in Ukr.).
8. Lefever, S. (2013). Comment seront taxes vos revenus d'épargne en 2013. Retrieved from <http://www.action-agricole-picarde.com/actualites/comment-seront-taxes-vos-revenus-d-epargne-en-2013:MCQHCG7D.html>
9. On amendments to the Tax Code of Ukraine concerning banking deposit (2013). *Draft Law of Ukraine*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45898 (in Ukr.).
10. On Amendments to the Tax Code of Ukraine to reduce tax rates on bank deposits of individuals (2013). *Draft Law of Ukraine*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46062 (in Ukr.).

Received 04.06.2013

Сума вкладу на депозитному рахунку, грн.	Річна ставка за депозитами у гривні, %	Сума нарахованих процентів за рік, грн.	База оподаткування, за умови застосування ставки 25%, грн.	Сума податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами, грн.		Процентний дохід фізичних осіб за депозитами після оподаткування, грн.	
				ставка		ставка	
				15%	25%	15%	25%
20 000	16	3200	700	-	175	3200	3025
	20	4000	1500	-	375	4000	3625
	24	4800	2300	-	575	4800	4225
500 000	16	80000	17500	12000	4375	68000	75625
	20	100000	37500	15000	9375	85000	90625
	24	120000	57500	18000	14375	102000	105625

Джерело: Розроблено автором за матеріалами [3]

Як свідчать дані табл. 3, приріст процентного доходу фізичних осіб за депозитами буде вищим у разі застосування ставки 25%, якщо сума вкладу перевищує 20 тис. грн. Введення ставки податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами в розмірі 25%, враховуючи реформування бази оподаткування, є більш сприятливим для багатих верств населення, ніж застосування диференційованих ставок за обсягом доходу. Однак для фізичних осіб, що мають середньомісячний дохід менш як 6 тис. грн. і можуть щороку заощадити не більш як 20 тис. грн., ця пропозиція є менш сприятливою. Оподаткування процентного доходу, що перевищує суму процентів, нарахованих за обліковою ставкою НБУ, не тільки зменшує фіскальний потенціал цього податку, а й збільшує податкове навантаження на менш заможні верстви населення.

На нашу думку, щорічне врахування неоподатковуваного мінімуму при оподаткуванні процентних доходів фізичних осіб за депозитами є обов'язковим для України. Це не заважатиме населенню здійснювати заощадження і сприятиме збільшенню податкового навантаження на нетрудові доходи заможних верств населення.

Висновки. Встановлюючи ставки податку на процентні доходи за депозитами, слід враховувати, що це нетрудовий дохід, а тому його оподаткування не відіб'ється на платоспроможності бідних верств населення. На наш погляд, основна ставка податку на процентні доходи фізичних осіб має бути не нижчою за основну ставку податку на доходи фізичних осіб, одержані у формі заробітної плати. Водночас, виплата доходу має певні ризики, пов'язані із платоспроможністю банківської системи. Для стимулювання заощаджень у формі депозитів не можна зменшувати розміру відшкодування за вкладами, гарантованого Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Таким чином, оподаткування процентних доходів фізичних осіб за депозитами компенсуватиме втрати бюджету внаслідок ухилення від оподаткування доходів та сприя-

ІНТЕРНЕТ-ХОЛДИНГ ІНСТИТУТУ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

57 веб-ресурсів

www.SOSKIN.info